УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ТА ЙОГО МІСЦЕ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Н. І. КОЗЬМУК , канд. екон. наук, доц., доц. кафедри соціального забезпечення та управління персоналом
Львівський національний університет імені Івана Франка , м. Львів, Україна
Я. І. КРАК, студентка економічного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка , м. Львів, Україна

На сучасному етапі управління організацією в умовах невизначеності особливої ваги набуває питання вдосконалення контролю. Будь-який вид управління неможливий без чітко організованої системи контролю, тому що не можна ефективно управляти, не перевіряючи виконання поставлених вимог та не виявляючи фактичного стану на управлінських об’єктах.

Контроль - одна з головних функцій управління, без якої не можуть бути повною мірою реалізовані всі інші функції. Крім цього, за допомогою контролю забезпечується правильна оцінка реальної ситуації і створюються передумови нормальної діяльності організації.

Залежно від ступеня невідомості майбутнього поведінки вихідних параметрів прийняття рішень розрізняють умови ризику, в яких ймовірність настання окремих подій, що впливають на кінцевий результат, може бути встановлена з тим або іншим ступенем точності, і умови невизначеності, в яких через відсутність необхідної інформації така ймовірність не може бути встановлена. Теорія прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності ґрунтується на такому положенню: об'єкт ухвалення рішення чітко детермінований і по ньому відомі основні з можливих факторів ризику. У фінансовому менеджменті такими об'єктами виступають окрема фінансова операція, конкретний вид цінних паперів, група взаємовиключних реальних інвестиційних проектів тощо.

У сучасних умовах вдосконалення управлінського контролю та його місця в системі управління є надзвичайно важливим та актуальним питанням підприємницької діяльності в умовах невизначеності.

Контроль потрібний для того, щоб бути впевненим в ефективності діяльності підприємства, це одна із чотирьох головних функцій менеджменту. [1]

Основні критерії, які використовуються в процесі прийняття рішень в умовах невизначеності: критерій Вальда, Гурвіца (критерій «оптимізму-песимізму» або «альфа-критерій»); критерій Севіджа (критерій втрат від «мінімакса»).

Щоб обрати найоптимальніший проект для аналізованого підприємства, треба врахувати можливі ризики, пов’язані з цими проектами. Для цього необхідно обрати оптимальний критерій, який обумовлює вибір управлінського рішення в умовах невизначеності.

Особливу увагу керівництво звертає на рівень виробництва та розвиток технологій, а також на загальне управління, що включає в себе управління всіма ланками організаційної структури та координації їх діяльності. [2]

Контроль, який є самостійною функцією управління, виступає засобом встановлення зворотних зв'язків, завдяки чому керівний орган може простежити хід виконання прийнятих рішень. Це дає можливість своєчасно реагувати на відхилення в роботі підконтрольного об'єкта від заданої програми та вносити відповідні корективи в його діяльність. [3]

У процедурі контролю можна виділити три головні етапи: вироблення стандартів і критеріїв, зіставлення з ними реальних результатів і прийняття необхідних коригувальних дій в умовах невизначеності.

Основними видами контролю можна виділити: попередній, поточний та кінцевий.

У сучасних ринкових умовах головним чинником підвищення ефективності діяльності підприємств України є зміна системи управління шляхом широкого використання економічних методів на базі удосконалення обліку й контролю. У процесі контролю збирається й аналізується вся інформація про діяльність підприємства та встановлюється правильність і законність господарських операцій. Особлива роль його в тому, що він спрямований на виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та встановлення фактів порушень.

Метою внутрішньогосподарського контролю на підприємстві є створення ефективного середовища, яке допомагає працівникам компанії у виконанні їх службових обов'язків, запобігає порушенням і зловживанням та уможливлює своєчасне виявлення та виправлення відхилень, що виникають у процесі діяльності підприємства.

В умовах ринкової економіки успішна діяльність підприємства залежить від досягнення поставлених перед ним цілей. Для досягнення поставлених цілей необхідно здійснювати управління. [4]

Ефективність контролю на підприємствах забезпечується шляхом проведенням певних організаційних заходів. Під організацією стосовно теорії управління розуміють «постійне повсякденне використання методів, прийомів та форм для раціональної побудови та ефективного ведення виробництва, створення найбільш сприятливих умов для плідної роботи всіх учасників виробничих та управлінських процесів». [5]

На сучасному етапі радикальних реформ в Україні особливої ваги набувають питання вдосконалення управління. Однією з найважливіших його функцій є контроль. Будь-який вид управління неможливий без чітко організованої системи контролю, тому що не можна ефективно управляти, не перевіряючи виконання поставлених вимог та не виявляючи фактичного стану на управлінських об'єктах.

Література:

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом: підручник затверджений МОН України. Київ, 2019. 130 с.

2. Костенюк Ю . Б . Моделювання потенціалу підприємства для розробки стратегій управління. *Статистика України.* 2019. № 4. Донецьк. 21 с.

3. Мальська М. П., Білоус С. І. Менеджмент організацій: теорія та практика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 190 с.

4. Бугай Н. О. Внутрішньогосподарський контроль як сегмент системи управління підприємством: сучасний стан та пріоритети розвитку. *Ефективна економіка*. Київ, 2016. 7 с.

5. Старенька, О. М. Методичні основи здійснення оперативного контролю на промислових підприємствах. *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук*. праць; за ред. М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2018. № 1 (65), 2017. 178 с.